

Dopis z Paříže

Tříměsíční mateřská

IVA VOKURKOVÁ

Jedna z prvních věcí, která mě trkla do očí po přestěhování do Paříže, byl vysoký počet afrických matek se dvěma, třemi bílými nemluviaty ve speciálních multikočárcích. Hmm, to je zajímavé, jak se tu při umělém oplodnění nehledí na původ dárce, pomyslela jsem si trochu přitrouble. Že to jsou chůvy, a nikoli biologické (popřípadě adoptivní) matky, to mi došlo až o pár týdnů později, když jsme byli na radnici zapsat měsíčního syna na čekací list městských jeslí.

„A to jdete až teď?“ zeptala se mě vyčítavým tónem úřednice. „To jste měla přijít v šestém měsíci těhotenství!“ V šestém měsíci? No ano! Francouzská mateřská u prvního dítěte trvá šest týdnů před a deset týdnů po porodu. Po dvou a půl až čtyřech měsících se matky vrací, často na plný úvazek, do práce a dítě jde do jeslí nebo k „nounou“ – k chůvě. Poptávku po městských jeslích pěkně ilustruje zdejší vtíp o tom, jak Francouzka řeší dilema, za kým s radostnou novinou běžet první – za partnerem, nebo na radnici?

Okolí Francouzku, a obzvláště Pařížanku, v brzkém návratu do práce velmi podporuje. A není to jen důsledek silné feministické vlny sedmdesátých let. Prominentní francouzská filozofka Elisabeth Badinter ve své hojně citované knize *Le Conflit: la femme et la mère* (Konflikt: žena a matka) píše, že Francie má třísetletou tradici v ojedinělém pojetí ženy jako emancipované bytosti, jejíž identita nespočívá zdaleka jen v mateřství. „V době osvícenství byla péče spjatá s mateřstvím považována za neslučitelnou s povinnostmi distingované ženy a manželky. (...) Dítě se bralo jako překážka v sexuálním životě i radovánkách tehdejšího mondénního životního stylu.“ Novorozenci se proto odváželi ke kojným na venkov a domů se vraceli až v odrostlém věku. „Zbavit se dítěte bylo známkou vyššího sociálního postavení“ – tyto aristokratické manýry se brzy rozšířily do všech sociálních vrstev. A stejně jako francouzská společnost uvítala institut kojných v 18. století, stejně vřele přijala později sunar a jesle. Francouzský vynález. Po roce 1850 je v reakci na příchod chudých rodin z venkova do měst začala provozovat katolická církev (odtud název „jesličky“).

Kromě pěti typů jeslí existuje ve Francii dalších šest institucionalizovaných způsobů hlídání předškolních dětí. Například zmiňované chůvy, jejichž kvalifikaci zaručuje stát, který zároveň přispívá na jejich plat i odvody na zdravotní a sociální pojištění. Hlídání dětí (stejně jako jesličkové obědy) bývá státem dotované,

FOTO PROFIMEDIA.CZ

jejich cena se většinou odvíjí od výše celkového příjmu domácnosti a počtu dětí. Čím nižší příjem a/nebo více dětí, tím vyjdou levněji. Navíc si rodiče polovinu nákladů odečítají z daní.

Se státní podporou těch, kdo se rozhodnou zůstat na „rodičáku“, to je podstatně horší. To je taky hlavní důvod (vedle tzv. profesního uspokojení matky), proč se 75 procent Francouzek vrací do práce hned po mateřské. Na rodičovský měsíční příspěvek 392,09 eura by měly nárok v případě prvního dítěte maximálně po dobu šesti měsíců (doma s dítětem mohou zůstat do tří let věku, ale už bez příspěvku). A za čtyři stovky eur si tu mnoho nekoupíte – minimální mzda činí skoro čtyřikrát víc – 1498,47 eura.

Co na odloučení malých Francouzů od matek říkají zdejší psychologové? Většina vidí hlavně pozitiva. Dítě se socializuje, osamostatní (i u tříměsíčních kojenců se mluví o „nezávislosti“ na matce), dostane se mu nových podnětů, naučí se sdílet hračky, usměřňovat emoce a fungovat v kolektivu. V bibli francouzských rodičů od renomovaného pedopsychiatra Marcela Rufoa se v kapitole Návrat do práce dočtete, že podle studií děti matčinou nepřítomností netrpí, pokud na ně má čas v době večerního shledání (typicky po 18. hodině). „Několik minut soustředěné komunikace a smysluplného hraní s matkou jsou pro citový rozvoj dítěte mnohem významnější než její neustálá a relativně nesoustředěná přítomnost.“

Co taky jiného říkat matkám, které často jinou volbu nemají? (Jak dlouho byste zůstali na čtvrtině minimální mzdy vy?) Navíc zpochybněti časného návratu matek do práce se okamžitě setká s odmítavou reakcí. Stejně vehementně, jako se v Česku šermuje „nejlepšími zájmy dítěte“, se ve Francii tasí rovnost žen a mužů. Obě země se přitom tváří tak, že opačný přístup je nezdravý – tak která rodinná politika plodí deprivovanější jedince? To samozřejmě těžko říct, jasné ale je, která je plodnější. Francie má dlouhodobě nejvyšší porodnost v Evropě. A ne, nejsou za tím početné rodiny přistěhovalců z Afriky (ty mají například i v Británii či Belgii). Data ukazují, že jejich dcery narozené ve Francii mají v průměru stejný počet dětí jako „čistokrevné“ Francouzky, tedy 1,96. Oproti českému průměru 1,57. „Čím více ulehčíme ženě v jejích mateřských povinnostech a budeme respektovat její volbu,“ uzavírá Elisabeth Badinter svoji výše uvedenou knihu, „tím více bude ochotná se matkou stát a tuto zkušenost opakovat.“ ●

Autorka je novinářka, žije v Paříži.